

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ,
Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice
Methodum compendiarium reformationis Ecclesiasticæ à Concilio
Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

§. 4. De Tentationum Victoria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48233](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48233)

§. IV.

De Tentationum Victoria.

I. Ex hætenus dictis facile patet, rectè dictum esse à Jobo c. 7. *Militia* (vel, ut alii vertunt, tentatio) est *vita hominis super terram*; cum & exterius undique hostibus circumcincti simus, videlicet *Diabolo*, hoste invisibili, vaferrimo, & fortissimo. *Mundo*, id est, mundanis hominibus, qui exemplis, suasionibus, & minis ad malum provocant: & *Creaturis* reliquis, quæ, teste Salomone Sap. 14. *in odium DEI factæ sunt, & in tentationem animabus hominum, & in musculam pedibus insipientium*. Et præterea etiam ab internis undique sollicitemur, nimirum carne, seu appetitu sensitivo, sensibus externis, passionibus, & habitibus pravis, de quibus, ut antè insinuavi, jure dicitur: *Inimici hominis domestici eius*. Merito ergo Peccator viam purgativam auspiciaturus, illam sibi Siracidis c. 2. doctrinam applicat: *Fili, accedens ad servitutum DEI, sta in timore, & præpara animam tuam ad tentationem*. Hæc autem præparatio in eo potissimum consistit, ut sciat, quid præcipuè ante, in, & post tentationem observare debeat.

II. Ante tentationem itaque tria specialiter observanda sunt. 1. Ut certò sibi persuadeat, tentationes nunquam defuturas; imò quò plùs in sanctitate profecerit, tantò vehementius oppugnatum iri, quia, teste S. Gregorio l. 29. moral. c. 12. *Hostis noster in hac vita positus, quanto magis nos sibi revellare conspiciat, tantò amplius expugnare contendit*. Et verò etiam id DEVS plurimas ob rationes permittit, sed tres præcipuè à S. Chrysostomo l. 1. de Prov. DEI indicatas, dum ait: *DEVS te hætenus, ut Mater, brachijs gestavit, nunc verò in aëras abiecit, ut tuo disceres natare cortice; hæc ad probandam idem, ad exercendam virtutem, ad augendum promeritum sistunt*. Quod & S. Augustinus super Psal. 60. confirmans, *Vita nostra, inquit, in hac peregrinatione non potest esse sine peccato, sine tentatione; quia profectus noster fit per tentationem; nec ubi quisquam innotescit, nisi tentatus: nec potest coronari, nisi si certaverit: nec potest certare, nisi Inimicum & tentationes habuerit*. 2. Firmiter quoque credat, DEVM, ut S. Paulus 1. Cor.

10. monet, fidelem esse, atque adeò non passurum, ut vires tentetur; si enim, ut rectè discurret S. Ephrem patient. homines, cùm tam parùm sciunt, sciunt tamen cernere, quantum oneris singula jumenta ferre valcant; rùmque imponunt, quantum eorum vires tolerant; si figulus vasa efformans novit, quanto ea tempore in igne linqui oporteat, ne, si diutius relinquat, adurantur: si dissolvantur; quanto magis DEVS, cujus est infinita potentia & sapientia, novit, quibus tentationibus aut probatibus indigeant, animæ ipsi placere volentes, neque ea permittet, quàm ipsarum utilitati conducant. 3. Ut firmissimè credat, non nocere sensum in tentationibus consensus absit; ut enim ignis sub cinere latet, etiam cineribus videatur sepultus; ita & caritas in corde esse licet ob tentationum gravitatem videatur penitus extingui.

III. In tentatione sequentes quinque doctrinæ vanae sunt. 1. Ut non concidat animo, si tentatione cellæ oriantur; sicut enim, si Nauta semel à timore est, ad navem regendam profus ineptus evadit, ita tentati, si timori cesserit, manifesto victoriæ amittuntur riculo se exponit. Unde S. Gregorius l. 5. moral. c. 1. monet: *In tentatione deprehensus tenebras mœroris insidiat in tanta animi tranquillitate alta de te senseris, in tentatione quoque deterius cogitationum caligine te confundat.* Ut Christi consilium sequatur dicentis Matth. 26. *Orate, ne intretis in tentationem.* Quâ ratione fieri debeat; pulchrâ similitudine Abbas Joannes & humil. declaravit, dum dixit, Monachum similem habere homini sub grandi arbore sedenti, qui respicit diversas & serpentes venientes ad se, cùm non possit stare, subit in arborem, & salvatur. Ita & Monachus in cella, & videns pravas cogitationes, fugiat ad orationem, & salvabitur. Item similem debere esse homini habenti à sinistra ignem, & à dextra aquam; si fuerit succensus ignis, tollat de aqua (puta orationem) & tinguat illam. 3. Ut in tentationum fortiter resistat; quia, ut bene monuit pius Asceta l. 1. c. 1. *facilius hostis vincitur, si ostium mentis nullatenus clauditur, sed extra limen statim, ut pulsa verit, illi ob-*

contrario verò, si tentationi in carne nascenti non festinè resistitur, eadem, quâ nutritur, horâ roboratur, & existens foris in operibus vix pravalet, qui ipsam intus membrorum Domini-
nam mentem captivam tenet, ut sapienter monuit D. Gregorius in pastor. 4. Ut non obiter & perfunctoriè resistatur tentationi & hosti, sed penitus, quantum fieri potest, deleatur; quod fiet, si ipsa etiam tentationum radix & occasio tollatur. Est autem hæc radix non alia, quam concupiscentia, uti S. Jacobus c. 4. indicavit dicens: *Vnde bella & lites in vobis? nonne hinc? ex concupiscentiis vestris, quæ militant in membris vestris?* hæc autem radix tollitur, si concupiscentia à Creaturis ad DEVM transferatur juxta doctrinam Davidis dicentis Ps. 36. *Delectare in Domino, & ipse tibi dabit petitiones cordis tui.* Verè enim, ut libellus de imit. l. 3. c. 27. notavit, juvat non quælibet res adepta vel multiplicata exterius, sed potius contempta & decisa ex corde radicitus. Utatur ergo Asceta gladio S. Michaëlis, & in omni tentatione dicat intrepidè: *Quis in DEVS?* verè enim hic gladius est ille, de quo potiori jure, quam de gladio Goliathi dicatur, quòd non sit alter ei similis. 5. Ut ad pugnam se variis motivis, præsertim DEI, & totius Curiaë cælestis agonem spectantis & animantis præsentia cogitata exciter, quemadmodum S. Stephanus exemplo suo docuit, cælos apertos, & JESVM stantem à dextris contemplatus, dum lapidibus impeteretur.

IV. Post tentationem pariter tria specialiter sunt observanda. 1. Ut debitæ DEO pro accepto beneficio gratiæ referantur. Dicendo cum S. Davide Psal. 143. *Benedictus Dominus DEVS meus, qui docet manus meas ad prælium, & digitorum meos ad bellum.* Aut Psal. 113. *Non nobis, Domine, non nobis, sed Nomini tuo da gloriam.* 2. Ut non putetur, debellatum esse, si semel victoria obtenta est; nam, ut sapienter advertit Venerabilis Beda sup. Luc. *Sape antiquus hostis, postquam menti nostre tentationum certamen inflixerit, ab ipso suo certamine ad tempus recedit, non ut militia finem præbeat, sed ut corda, quæ per securitatem securâ reddidit, repente rediens, faciliùs inopinatè irrumpat.* Huc etiam pertinet, ut non abijciat animum, aut contristetur, si devictis gravioribus hostibus advertat, se adhuc à minoribus infestari; nam, ut sapienter discit S. Gregorius l. 4. moral. *hoc divinâ dispensatione, agi-*

ne agitur, ne ex omni parte virtutibus splendent in elatione subieceretur: ut, dum in se parvum quid reprehensibile videtur, tamen hoc subiugare non valet, nequaquam sibi, sed Antiqui victoriam tribuat in his, qua subiicere fortiter valet. Quia hoc agitur, ut ad virtutem mens proficiens iustitia sua, non infirmitate roboretur; & inde verius in bonis luceat, et etiam nolentem parva reprehensibilia humiliter obscurant. Et bene, cum Istraëlitico Populo percepta Promissionis terra videretur, Ephraim Tribus Chananaeus gentis Populus non visus, sed factus est tribularius. Rectè autem tribularius dicitur, quia hoc ipsum vitium, quod subigere non possunt, usum nostre utilitatis humiliter retorquemus, ut eò de se non summus vilia sentiat, quò suis viribus etiam parva, qua non expugnat. Unde & bene rursus scriptum est: Haec Gentes, quas Dominus dereliquit, ut erudiret in eis Istraëlitae, hoc namque quaedam minima vitia retinentur, ut sese negligentio sollicitam in certamine semper exerceat, & eo die victoria non superbiat, quo vivere in se hostes conspexit, à quibus huc vincit formidat. 3. Ut, si quis in tentatione succumbat, se advertat, animis non concidat, sed potius salubrem praesentia cetera l. 3. c. 6. de imit. Christi doctrinam, consiliumque sequatur. Certa tanquam bonus miles, & si interdum ex fugate corruis, resume vires fortiores prioribus, confidens de auxiliari gratia mea; nam, ut rectè advertit S. Gregorius in Evang. Sicut Dux in praelio plus eum Militem diligens fugam reversus hostem fortiter petit, quàm illum, qui post tergum praebuit; sic DEVS saepe illos plus amat, qui post se ferventius illi servierunt, quàm qui peccato mortali commissio, tepidos se in eius servitio exhibuerunt.

§. V.

De specialibus viae purgativae tentationibus

I. Ea, quae priori §. dicta sunt, ad victoriam tantum in genere praecipue pertinent; quia verò non prodest militi ad pugnam alacriter simul & feliciter peragendam, si hostem, cum quo ipse potissimum pugnare debet, nesciat, ideo juvabit quoque, si tentationes, quae in via purgativam incedunt, magis molestae sunt, breviter